

לקראת שבת

ע"י מרכז חב"ד לדוברי עברית – הרב ישראל לנדא Tel: (905)709-7770 / Fax: (905)709-7917

הכול משמים והאחריות עלינו

יש כאן שני צירים שמתנהלים במקביל: מצד אחד הכול משמים, ובה-בעת האדם אחראי למעשיו. חיינו של יהודי מתנהלים בתוך שני הצירים האלה

התאונה המחרידה, שבה משפחה שלמה קיפחה את חייה, בהתנגשות בין מיניבוס לרכבת, העלתה לשיח הציבורי שתי תגובות, נוסף על עצם הצער והכאב. היו שדיברו על אי-הציות לרמזור אדום ועל פריצת המחסום, והיו שדיברו על גזרה משמים. היו שתלו את האשמה בחוסר זהירותו של הנהג, והיו שאמרו כי כך נקבע מלמעלה, "הי נתן והי לקח, יהי שם ה' מבורך".

שתי הגישות האלה נראות כסותרות זו את זו. אם סיבת התאונה היא חוסר זהירותו של הנהג, הרי שאילו היה הנהג נזהר יותר והיה עוצר לפני הרמזור, הייתה התאונה נמנעת ובני המשפחה היו מבליים את השבת בשמחה ובעונג, כפי שתכננו. ואם זו גזרה משמים, מה חשיבותה של הנהיגה הזהירה, בשעה שהכול ממילא נגזר מלמעלה?

אין סתירה

במחשבה שטחית אכן שתי הגישות האלה אינן מתיישבות זו עם זו, אבל היהדות רואה את הדברים בראייה מעמיקה יותר, שבה אין סתירה בין השתיים. מדובר בשני צירים המתנהלים במקביל: אמנם הכול משמים, אך בה-בעת האדם אחראי למעשיו. אנחנו מצווים "ונשמרתם מאוד לנפשותיכם", ומחובתנו לנקוט את כל אמצעי הזהירות כדי למנוע פגיעה, ועם זה אנחנו מאמינים שאם אירע אסון, זו גזרה משמים.

יסוד מרכזי באמונה היהודית קובע כי הבורא הוא המנהיג את העולם. אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם-כן מכריזים עליו מלמעלה. קל-וחומר שחיינו של אדם הם בידי הבורא. אם נגזר על האדם לחיות, לא יוכל איש לפגוע בו. אם בכל-זאת נגדע פתיל חיו, הדבר נובע מכך שנגזר בשמים כי נשמתו תחזור אל יוצרה.

אם-כן, מה מקומה של הבחירה? אם הכול נקבע מלמעלה, איזו משמעות יש להחלטותיו ולמעשיו של האדם? זה עניין עמוק ומורכב מאוד, אבל הנקודה העיקרית היא, שאכן הבחירה שלך אינה יכולה לקבוע את גורלו של הזולת, אבל היא בהחלט קובעת את גורלך שלך. אם נגזר על הזולת להיפגע, היה נפגע בדרך זו או אחרת, גם בלי המעשה שלך; ואם נגזר עליו שלא ייפגע, לא תוכל לפגוע בו. אתה, בהחלטתך הרעה, התנדבת למעשה להיות השליח לביצוע מה שנגזר בשמים, ועל הבחירה הרעה הזאת אתה תשלם.

חז"ל אומרים כי אדם שרצח נפש בשגגה היה למעשה שליח ההשגחה להמית את מי שהיה ראוי למיתה. ובכל-זאת התורה אומרת בפרשתנו כי עליו לגלות לעיר-מקלט. כי עצם העובדה שהאדם הזה גרם להרג אדם אינה סתמית ואינה מקרית, אלא יש בה סגירת מעגל מסויים, הקשור במעשיו בעבר. אילו לא כך, לא היה בא לידו דבר נורא כזה. גם כאן אנו רואים איך שני הדברים האלה משתלבים בלי שתהיה סתירה ביניהם.

השתדלות וברכה

למעשה, כל חיינו של יהודי מתנהלים בתוך שני הצירים האלה. גם הפרנסה באה משמים, ובכל-זאת האדם נדרש לפעול בדרכי הטבע ולעשות כלי ראוי לפרנסתו. לא נכון לשבת בחיבוק ידיים ולומר: 'הכול מלמעלה'. אכן, הפרנסה באה מלמעלה, אבל אתה נדרש לקום בבוקר ולצאת לעבודה, כדי ליצור את הכלי שבו תשרה הברכה.

ומנגד, יהודי יודע שעם כל חשיבותה של ההשתדלות בכלים הארציים, מה שקובע בסופו של דבר הוא מה שנגזר מלמעלה. אדם יכול להתאמץ ולהתרוצץ ולעבוד שעות רבות, ולא להשתכר פרוטה; והוא יכול לעשות השתדלות קטנה ולהרוויח הון רב. על כך נאמר: "ברכת ה' היא תעשירי", כי בסופו של דבר הכול תלוי במה שנקבע מלמעלה, וכל מעשינו בעולם הזה אינם אלא ליצור כלים לקבלת הברכה.

אנחנו צריכים לנקוט את כל אמצעי הזהירות, להקפיד על חוקי התנועה, לתקן את המפגעים – כי זו החובה המוטלת עלינו. ועם זה, כשקורה חלילה אסון היהודי יודע לקבל את הדין באהבה ולהרכין ראש לפני גזרת בורא העולם ומנהיגו.

עם הלוח ביד

ראש השנה כבר מעבר לפינה

זה הזמן לרכוש מקומות הישיבה בבית הכנסת לתקופת החגים.

בימי ראשון, בשעה 9:00–11:00 בבקר באולם בית הכנסת – אצל הגבאים או בשאר ימות השבוע במשרד אצל מירה בטלפון:

(905) 709-7770

אנו מזמינים אתכם לברביקיו קהילתי ב- BOYD CONSERVATION AREA
ביום ראשון, י"ב אלול- 22 באוגוסט 2010
בשעה 1:00 PM

דמי השתתפות:

\$5 למבוגר, \$3 לילד (עד גיל 10)
\$20 מקסימום למשפחה

(כולל אוכל, פעילות מודרכת, ספורט ותחרויות לילדים)

הרשמה ותשלום מראש חובה!
בטלפון: (905) 709-7770

איחולים

למשפחות ליימן / אהרונוב
מזל טוב להולדת הבן/נכד

הדלקת נרות: 8:07PM

צאת השבת: 9:11PM

ראוי לעושר

סבל ודוחק היו מנת חלקו של ר' פינחס. חנות המכולת הקטנה שהחזיק, ובה השקיע את כל הונו ומרצו, לא הניבה רווחים. להפך, מרובה הייתה ההוצאה על ההכנסה, הפסדיו הצטברו והלכו, וחובותיו תפחו.

זמן רב התרגלו ילדיו למחסור, ואף אשתו קיבלה את הדין באהבה. אולם השנים עברו, המשפחה גדלה, והמצב נעשה בלתי-נסבל. "באו מים עד נפש. עד כמה נוכל אני להילדים לשאת את חרפת העוני?!", החלה האישה לעורר את בעלה לעשות משהו.

ר' פינחס נשא את עיניו לשמים, כמתכוון לשלון הפסוק "מאין יבוא עזרי, עזרי מעם ה'". ולפתע עלה בדעתו כי אכן רק לברכת שמים הוא זקוק, שהלוא חנות יש לו...

לא-הרחק מהיישוב שבו התגורר שכנה העיירה קרסטור, שבה ישב רבי ישעיה שטיינר, הנודע בכינויו ר' ישעיה קרסטטירר. סיפורי מופת שנקשרו בשמו היו שם-דבר בכל הסביבה. קעת החליט ר' פינחס לצעוד בדרך העולה לקרסטור, לחלות את פני הצדיק, אולי ירעיף עליו את ברכותיו ויתפלל להצלחתו.

החמימות המיוחדת שבה נתקבל אצל הצדיק הותירה את ר' פינחס נבוך מעט. הוא החל לתאר את מצבו, וחש כי הצדיק עוטפו באהבה, ומאזין לו רוב-קשב. כשסיים, הרים רבי ישעיה את ראשו, ואמר: "ר' פינחס בני, עזוב את העבודה בחנות ולך להפרנס מתיודן דירות וקרקעות. ה' יהיה בעזרך..."

ר' פינחס עמד מופתע. מעולם לא עסק בתיודן ואין לו שום מושג בתחום זה. אך הוא ידע שאין להקשות על דברי הצדיק. הוא יצא מהחדר ושב אל ביתו.

לא עבר זמן רב ושמו של ר' פינחס נודע כסוחר נדל"ן מצליח. מיד לאחר שובו מקרסטור סגר את המכולת והחל לעסוק בתיודן בתים וקרקעות. בכל עסקה עשה האירה לו ההצלחה פנים, ור' פינחס העני הנפך לעשיר מופלג ועתיר נכסים. אשתו וילדיו היו עכשיו מטופחים ולבושים היטב, וגם ביתו השתנה לבלי-הכר.

כשחלפה שנה מאז קיבל את ברכת הצדיק החליט ר' פינחס לעלות שוב לקרסטור ולהביע את תודתו. הפעם בא ישוב בברכה מכובדת, רתומה לסוסים אבירים, ועגלון צמוד הממתין להוראותיו.

"באתי להביע את תודתי העמוקה על הברכה שברכני", אמר ר' פינחס

בתחילת פרשתינו מוזכרות המצוות שנועדו לעצב את אופיו וסדריו הכלליים של העם. בראש וראשונה נקבע אופיה של מערכת המשפט המתבססת על חוקי ההלכה היהודית.

"צִדִּיק צִדְקָה, תִּבְרָךְ ה'". השופטים מזהירים לא להטות את הדין ולא לקבל מאף אחד שוחד "וְלֹא-תִקַּח שֹׁחַד--כִּי הַשֹּׁחַד יַעֲרֹךְ עֵינֵי חֲכָמִים, וְיִסְלֹף דְבַר צְדִיקִים".

הסנהדרין: הסמכות העליונה של מערכת המשפט היהודי הוא בית הדין הגדול - "הסנהדרין" מורכב מ-71 דיינים, משכנם היה בלשכת הגזית שבסמוך לבית-המקדש. במקרה שלא נפלה ההכרעה בבית-הדין המקומי היו עולים בעלי הדין לירושלים כדי לקבל את הכרעת הסנהדרין הגדולה. דיין שעבר על פסק דין שלהם נקרא "זקן ממרא" ועונשו מיתה. ככלל, לגבי כל דיניהם והוראותיהם של חכמי ודייני ישראל קיים הצוויו: "לא תסור, מן-הַדָּבָר אֲשֶׁר-יִגִּידוּ לְךָ--יָמִין וּשְׂמָאל".

המלך: בראש הפירמידה נמצא המלך. מינויו הוא אחת מהמצוות הקשורות עם הכניסה לארץ: "כִּי-תָבֵא אֶל-הָאָרֶץ וַיִּרְשָׁתָהּ, וְיִשְׁבְּתָהּ כָּה ... שׁוֹם תִּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ, אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ בּוֹ".

התורה הגבילה את המלך במספר תחומים: "לא-יִרְבֶּה-לוֹ סוּסִים" - המלך יכול לגדל סוסים רק לצורך מרכבתו ופרשיו אך לא לשם הפגנת כבוד וכד'. הסיבה לכך נעוצה בעובדה שאת הסוסים היו מביאים בדרך כלל ממצרים ולכן חששו שהמלך ישלח אנשים מבני-ישראל על מנת שיגדלו שם סוסים ובכך יעברו על ציווי ה' "לא תספון לשוב בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה, (למצרים) עוד".

"לא ירבה לו נשים" - טבען של נשים שהן מפתות בדברים את בעליהן לעשות מעשים שאינם ראויים להם, לפיכך הוגבל מספר הנשים שהמלך יוכל לשאת. "וְקִסָּף נָזֶהְב, לֹא יִרְבֶּה-לוֹ מֵאֹד" - רק כדי כלכלת צבאו ועבדיו. על המלך להיות מסור אל העם ולכן אין מקום למלך שמגמתו למלא את אוצרות המלוכה, לטפח את כבודו ולמלא תאוות ליבו.

כמו כן מצוה על המלך לכתוב לעצמו ספר תורה מיוחד - "משנה תורה", נוסף על ספר התורה שכל אחד מישראל מחוייב לכתוב. ספר זה מלווה את המלך במשך כל שעות היום והלילה אפילו בעת הארוחה. מטרתו - "לְמַעַן יִלְמַד (המלך), לִירְאֶה אֶת-ה' אֱלֹהָיו, וְלִבְלֹתִי סוּר מן-הַמִּצְוָה יָמִין וּשְׂמָאל".

חוקי צבא ומלחמה: מלחמות היהודים נחלקו לשני סוגים: מלחמת מצוה- כדוגמת המלחמות בשבעת עמי כנען לצורך כיבוש הארץ ובעמלק שלקראתם הוכרז גיוס כללי.

מלחמת רשות - שמטרתה להרחיב את גבולות הארץ ולהטיל אימה על הגויים. היציאה למלחמה זו כפופה לאישור הסנהדרין.

בפרשת השבוע אנו קוראים על סדרי היציאה למלחמת הרשות. בתחילה השמיע הכהן דברי עידוד באוזני העם: "אֶל-תִּירָאוּ ... כִּי ה' אֱלֹהֵיכֶם, הֵלֵךְ עִמָּכֶם--לְהַלְחֵם לְכֶם עַם-אֲבִיבֵכֶם, לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם". אחר כך הופיעו שוטרי הצבא וניפו את שורות הלוחמים: "מי שבנה בית ועדיין לא חנך אותו, מי שנטע כרם ולא הספיק להנות מפריו, העומד להנשא וטרם נכנס לחופה, כל אלו, שעדיין לא השיגו את מטרתם, אינם יוצאים לקרב מחשש 'פן-ימות, בַּמִּלְחָמָה". מלבדם, "הָאִישׁ הַזֶּה וְכָל הַלֵּבָב, יֵלֶךְ וְיֵשֵׁב לְבֵיתוֹ; וְלֹא יֵמֵס אֶת-לֵבָב אָחִיו, בְּלָבָדוֹ", אדם כזה עלול להוריד את רוח הלחימה ולהשפיע על מוראל חבריו.

רצח האלמוני
בסיום הפרשה אנו מוצאים דוגמא נפלאה לחשיבות ערך חיי אדם: "כִּי-יִמָּצֵא חֵלֶל, בַּאֲדָמָה אֲשֶׁר-ה' אֱלֹהֵיךָ נָתַן לְךָ לְרִשְׁתָּהּ, נֶפֶל, בַּשָּׂדֶה: "לא נודע, מִי הָהוּא". לאחר שהרוצח נעלם ולפני שמתחילים להתעסק בקבורת ההרוג מגיעים למקום זקני הסנהדרין, ממקום מושבם בירושלים, וקובעים בעזרת מדידות מדויקות את העיר הקרובה ביותר למקום הרצח זקני אותה עיר מביאים מן הרפת עגלה ועורפים את ראשה. מעשה עריפת העגלה הצעירה בא לכפר ולהגביר את הזעזוע מהירגת אותו אדם בטרם הם. זקני העיר רוחצים את ידיהם מעל העגלה הערופה ואומרים "יְדִינֵנו, לֹא (שָׁפְכוּ) אֶת-הַדָּם הַזֶּה" אף אחד לא מעלה על דעתו שיד הזקנים היתה בדבר, אך היות שחובת אנשי העיר לדאוג ליושבים והמתארחים בה לאכילה שתיה ולוויה (ללוותו אל מחוץ לעיר)

לצדיק. "ברוך ה', מאז עשיתי כעצות נהפכתי לעשיר גדול".

הצדיק הביט בו בעיניים מאירות ושאל: "וצדקה אתה נותן?".

לרגע התכרכמו פני האיש, אך מיד ענה: "ודאי. מעודי הפרשתי צדקה לעניים".

כספי. קשה לי לתת כסף לבני-אדם כאלה".

הצדיק לא השיב אבל קרא לגבאי. "הבא לכאן בבקשה דף נייר, נוצה וקסת דיני", אמר לו. בתוך כמה רגעים היה הכול מוכן על שולחן הצדיק. ר' פינחס עמד משתאה, והנה הצדיק קורע את הנייר לפיסות קטנות.

רבי ישעיה פנה אל ר' פינחס: "אמור לי בבקשה את שמותיהם של היהודים המכובדים ויראי-ה' שבעירך". ר' פינחס עדיין לא הבין למה דבריו מכוונים, אך מנה לפני הרבי את היהודים הזכורים לו, והרבי כותב את שמותיהם על פיסות הנייר.

כשסיים לכתוב את השמות אמר הצדיק: "אני מתכוון עכשיו לערוך הגרלה בין הרשומים בפתקים, מי מהם יזכה בעושר שאתה סובל כל-כך ממנו..."

ר' פינחס החוויר. רק עתה תפס את משמעות העניין. הוא הבין כי בעוד רגע קט ישוב להיות עני מרוד, וכל עושרו יילקח ממנו. כשכל גופו רועד החל להתחנן לפני הצדיק ולהביע חרטה על מה שאמר.

אולם ארשת פניו של הצדיק נשארה רצינית. בעוד הוא מקפל את פיסות הנייר קרא לעברו: "בשביל מה יהודי צריך כסף, אם לא כדי שיוכל לתת צדקה לעניי עירו?!"

כל פיסות הנייר היו מקופלות היטב ומוכנות לגורל. ר' פינחס פרץ בבכי ובלב שבור ביקש והתחנן לפני הצדיק לתת לו הזדמנות לתקן את דרכיו. מעתה הוא מבטיח לפזר מהונו לכל נצרך.

בינתיים קרא רבי ישעיה לגבאי וביקש ממנו להביא כלי מתאים, ובתוך כך אמר לר' פינחס: "רואה אני כי אכן מתחרט אתה על התנהגותך ועל דבריך. אני מוכן להשתדל עוד פעם בעבורך. אכתוב גם את שמך על פתק ואכניס אותו לגורל. אם יעלה שמך בגורל, יהיה זה אות משמים כי נתקבלה תשובתך".

הפתקים הוכנסו אל הכלי, והגבאי התבקש להוציא פתק אחד. ר' פינחס הביט בגורל בעיניים כלות, שפתיו רחשו תפילה, ובלבו הבטיח כי ישנה את דרכו וייתן צדקה ביד רחבה לכל נזקק.

ליבו החסיר פעימה כאשר מסר הגבאי את הפתק הזוכה לידי הצדיק. רבי ישעיה פתח את הפתק וקרא: "ר' פינחס, זכית!". דמעות של אושר נקוו בעיניו. בהתרגשות ובהכנעה שמע את מילותיו המעודדות של הצדיק, כי מעתה ודאי ראוי הוא לעושר, וכי מהיום ידע לעשות בכספו אך טוב וחסד.

כשנפרד מהצדיק היה ר' פינחס אדם אחר, וכזאת הייתה גם התנהגותו.

שתיק ר' פינחס רגע והוסיף: "אבל, רבי, דבר אחד אכן מציק לי מאוד. אינני יכול לסבול את הצביעות שרבים נוהגים בה. כשהייתי עני וחסר-כול, מעטים היו ידידי. עתה נעשו פתאום הכול לקרוביי ולדידי. עני אחד מסביר לי כי הוא קרוב-משפחתי, שכן סבו היה בן-דוד של אבי. וכך שני ושלישי ועוד רבים. הם למדו להחניף לי, אבל מטרתם אחת -

קורא נכבד, אנו מקווים שאתה נהנה לקרוא את החומרים של גיליונות "לקראת שבת". תן יד להפצת הגליון וצרף לרשימתינו גם את חבריך.